

אתגרים ביצירת משפחה פרק ב'

כמה "מפתחות" שעשויים לסייע להתמודדות טובה עם מלאכת ההרכבה על המורכבות שטומנת בחובה.

משפחות פרק ב' מכונות גם משפחות מורכבות. ישנן וריאציות שונות של משפחות מורכבות; יתכן שמדובר בבני זוג נשואים או לא נשואים שאחד מהם או שניהם התגרש/התאלמן בנישואים הראשונים (יש זוגות שאחד מהם מגיע לקשר גרושה/אלמן/ה ושניה מגיעה לקשר רווק/ה), שיש או אין להם ילדים מהנישואים הקודמים (או מהקשר הקודם-לא בהכרח נישאו), שהילדים מהקשר הקודם מתגוררים עמם במשק הבית או שלא מתגוררים עמם, שיש להם ילדים משותפים או שאין להם ילדים משותפים.

קריאת נתונים אלה לבדה יכולה לרמוז על המורכבויות שעלולים להיפגש איתן משפחות חדשות אלו בהן נוצר מפגש בין לעיתים שתי משפחות בעלות ערכים משלהן, היסטוריה משלהן, חוקים וכללים לעיתים שונים, אובדנים הכרוכים בגירושין/פטירת הורה והשלכות רגשיות על בני משפחה היכולים להימצא במקומות שונים מבחינת עיבוד הדברים. ניסיוני בשדה המקצועי והעמקת הידע בנושא לימדוני כי ישנם כמה "מפתחות" שיכולים לסייע למשפחות להתמודד בצורה טובה עם קשיים שעלולים להיקרות על דרכם. לצורך תיאור הדברים כאן חילקתי זאת לשלושה מפתחות, אך ברור שיש קשר ותחומי השקה ביניהם.

1. **הכנה** - חשוב בעיניי שתהיה הכנה לא רק של בני הזוג עצמם אלא של כל הפרטים במערכת החדשה לקראת השינויים העתידיים לבוא. בשיחה עם הילדים לתאר כמה שיותר איך זה הולך להיות, למשל לדבר על מעבר לבית אחר, שבו יגורו איתנו גם ילדיו של בן/בת הזוג או שיבואו לבקר אותנו באמצע שבוע וסופי שבוע, היכן הם ילמדו, שימשיכו להתראות עם ההורה הביולוגי האחר לפי ההסדרים- הכל בהתאם לגילו ולהבנתו של הילד. חלק מההכנה של כולם היא גם לקחת בחשבון שיכול להיות שיהיה קשה בודאי בהתחלה, להתכונן לקושי ולגבש דרכי התמודדות. חשוב לשמוע את הילדים, לתת מקום לשאלות ואף לעודד אותן, להכיל פחדים ועמדות שליליות. כדאי כמובן שההכרות עם בן/בת הזוג וילדיו/ה תיבנה בצורה **הדרגתית** ותתעבה לפני המעבר למגורים משותפים. כשם שנישואין במהותם הפנימית לא נוצרים רק מענידת טבעת נישואין על היד וקיומה של כתובה, אלא מדובר בברית מהותית שאמורה להיווצר ולמלא את המסגרת החיצונית, כך בעיניי המשפחה החדשה לא נוצרת רק מעצם החיים תחת קורת גג אחת, אלא יש לטוות את הקשרים והחיבורים. הכנה מבעוד מועד עשויה לסייע בכך.

2. **הגדרה** - למעשה מהווה חלק מההכנה, אך נמשכת גם לאחריה ומתעדכנת בהתאם לצורך ללמוד את הצרכים השונים של בני המשפחה ולהתנהל בהתאם. בהגדרה כוונתי, בין היתר, להגדרה של ציפיות בני הזוג בכל הנוגע לחינוך ומשמעת הילדים הביולוגיים של בן/בת הזוג, אורח החיים, הכללים והחוקים של הבית. ההגדרה יוצרת מצב שבו בני הזוג שהם אלו שמובילים את המהלך ואמורים להנהיג אותו לאורך הדרך מנהלים את המצב ולא מוצאים עצמם רק מגיבים למצבים ומחפשים את הדרך.

בסוגיה של חינוך ומשמעת הילדים הביולוגיים של בן/בת הזוג נראה שלפחות בהתחלה עדיף שההורה הביולוגי ישאר האחראי העיקרי על המשמעת של ילדיו וכי ההורה החורג ישקיע בהתקרבות לילדים החורגים שתכלול התעניינות בעולמם, העדפותיהם והפגנת אכפתיות כלפיהם. הניסיון בשדה לימדני כי אם לא נוצרו קודם בקשר חלקים שמאפשרים לילד לקבל את סמכותו של אותו בן זוג/הורה חורג הרי שניסיונות לחנך ולמשמע עלולים להיתקל בהתנגדויות והתרסות מסוג: מי אתה בכלל שתקבעי לי? אתה לא אמא/אבא שלי וכו' וכל שכן אם אין גיבוי של ההורה הביולוגי לדרישות של ההורה החורג. נוכחתי כי במצב בו בן/בת הזוג מחזיק/ה כמעט רק בחלק של גבולות ודרישות בקשר עם הילד החורג מבלי שיש מקום גם להתייחסות רגשית, חום והתעניינות הדבר עלול להיות בעייתי ולהסתבך; ההורה הביולוגי עלול להיקרע בין ילדו והרגישות לו (לעיתים בשל כך שהתייתם או חווה גירושין בגיל צעיר) לבין בן/בת זוגו ועוד.

3. **הבנה** - זו מילת מפתח בעיניי בכלל בכל הנוגע לזוגיות. כאשר אני מבין את העולם של בן זוגי (גם אם אני חושב אחרת ממנו שכן הבנה זה עוד לא הסכמה) ובן זוגי מרגיש שהוא מובן לי ולהפך אז קל יותר להגיע לפתרונות מוסכמים, קונפליקטים נעשים פחות עוצמתיים. בני הזוג הם עמודי התווך של הבית. איתנותה של המערכת הזוגית, היכולת שלה להנהיג ולהוביל תורמת להתמודדות טובה יותר עם הקשיים. הבנה הדדית היא כוח ומרכיב מקדם בהקשר זה.

מעל לכל אלו חשוב לקחת בחשבון שהיצירה החדשה הזאת של משפחה בעלת זהות משפחתית, אשר פרטיה חווים תחושת שייכות היא **תהליך** ארוך, שלוקח **זמן**, שמצריך **הסתגלות**, שכדאי לפעול בו **לאט לאט**, **ברגישות**, **בזהירות** ו**בהדרגתיות** ולהבין שנדרשת **סבלנות**.

להלן קיבצתי כמה דברים שלא כדאי לעשות:

- לא למהר לחבר משפחות תחת קורת גג אחת ללא הכנה מתאימה של הפרטים במערכת.
- לא לאלץ את ההורה הביולוגי לבחור בין בן/בת הזוג החדש/ה לבין ילדו הביולוגי.
- לא "למחוק" את ההורה הביולוגי השני של הילד החורג (בן/בת הזוג לשעבר של בן/בת זוגך/ההורה שנפטר). מותר להזכיר את שמו בבית. יש לייצר אוירה של כבוד לבן/בת הזוג לשעבר/להורה הביולוגי של הילד החורג.
- לא לחייב ילד חורג לקרוא לך "אבא"/"אמא".
- לא להאיץ בילד חורג להתקרב אליך ולא לכעוס עליו אם זה לא קורה בקצב המצופה על ידך.

המשפחה המורכבת מזמנת אתגרים. במאמר זה נעשה ניסיון לשרטט קוים להתמודדות טובה עם המורכבויות.